

Kreditorforfølgning

**- materiel
foged- og
konkursret**

Bo von Eyben &
Peter Møgelvang-Hansen
Kreditorforfølgning
- materiel foged- og konkursret
5. udgave/1. oplag
© Forlaget Thomson A/S, København 2006

ISBN-10: 87-619-1328-6
ISBN-13: 978-87-619-1328-9

Omslag: Axel Surland
Sats og tryk: P.J. Schmidt Grafisk produktion, Vojens

Mekanisk, fotografisk eller anden gengivelse
af denne bog eller dele af den er ikke tilladt
ifølge gældende dansk lov om ophavsret
Alle rettigheder forbeholdes.

Forord

Bogens primære sigte er fortsat at være lærebog i faget Kreditorforfølgning på jurastudiet og andre studier, hvor dette retsområde indgår i pensum. Formålet er at give en grundlæggende indføring i Retsplejelovens og Konkurslovens materielle regulering af kreditorers individual- og universalfølgning. De «procedurale» regler om fremgangsmåden ved individual- og universalfølgning behandles derfor kun i det omfang, kendskab hertil er nødvendigt for at forstå den materielle regulering. Alligevel håber vi, at fremstillingen også kan have interesse for praktikere, bl.a. i kraft af de udførlige henvisninger til den nyere praksis, og fordi der ikke foreligger andre fremstillinger af det samlede kreditorforfølgningssystem.

Fremstillingen er ført ajour til omkring d. 1. oktober 2005 med ny praksis, teori og lovgivning siden 4. udgaven fra 2001. Bogen behandler således bl.a. de nye regler om betalingspåkrav og om fordrings- og virksomhedspant samt reformen af reglerne om gældssanering.

De studerende opfordres til at anvende bogens opgaveeksempler til at kontrollere, at de foregående afsnit er blevet forstået på en sådan måde, at reglerne kan anvendes på et forholdsvis enkelt faktum. Også domslæsning er vigtig for at fremme forståelsen. Domme og domskommentarer, der er optaget i »Domssamlingen til Kreditorforfølgning« (2001), er markeret med en *. Domssamlingen er for de studerende ved Københavns Universitet tilgængelig på faget Ejenbudsrets hjemmeside (www.jur.ku.dk/lejendomsret).

Som ved de tidligere udgaver har Bo von Eyben varetaget afsnit 1 og 6–9 og Peter Møgelvang-Hansen afsnit 2–5. Stud.jur. Jesper Kraft har bistået ved opretning af registrene.

November 2005

Bo von Eyben

Peter Møgelvang-Hansen

Indholdsfortegnelse

1 Kreditorfølgningssystemet	15
1.1. Individual- og universalfølgning	15
1.2. Oversigt over kreditorfølgningsformer	16
1.2.1. Individualfølgning	16
1.2.2. Universalfølgning	18
1.2.3. Forholdet mellem individual- og universalfølgning	19
1.3. Kreditorfølgning og ejendomsret	20
1.4. Hensyn bag kreditorfølgningssystemet	22
1.5. Lovgivning og litteratur	24

1 DEL: INDIVIDUALFORFØLGNING

2 Udlæg	27
2.1. Karakteristik og funktion	27
2.2. Grundlaget for udlæg	28
2.2.1. Generelt om fundamentskravet	28
2.2.2. Afgørelser truffet af danske myndigheder. Betalingspåkrav	31
2.2.3. Afgørelser truffet af udenlandske myndigheder	39
2.2.4. Voldgiftskendelser	41
2.2.5. Retsforlig m.v.	41
2.2.6. Private dokumenter	43
2.2.6.1. Udenretlige forlig	47
2.2.6.2. Gældsbreve	49
2.2.6.3. Pantebreve	50
2.2.6.4. Checks og vekslers	54
2.2.7. Krav med udpantningsret	56
2.2.8. Opgaveeksempler	57
2.3. Genstanden for udlæg	60
2.3.1. »Skyldnerens formue«	60
2.3.2. Tredjemands ret. Kreditorkestinktion	62
2.3.3. Generel udlægsudelukkelse	67
2.3.3.1. Universalfølgning udelukker individualfølgning	67
2.3.3.2. »Fredningsreglen«	67
2.3.4. Udlægsfritagne aktiver	68
2.3.4.1. Løn m.v.	68
2.3.4.2. Transgbeneficiet m.v.	69

Indholdsfortegnelse

2.3.4.3. Forsørgelsesbemyndiget, Sociale ydelser, Pensioner m.v.	72
2.3.4.4. Personskadeerstatning m.v.	72
2.3.4.5. Båndlagte aktiver	73
2.3.4.6. Krav ifølge gensidigt bebyrdende kontrakt	74
2.3.4.7. Immaterialrettigheder	76
2.3.5. Særligt om tilbehør til fast ejendom m.v.	76
2.3.6. Debitors påvisningsret	77
2.3.7. Opgaveeksempler	78
2.4. Udlægs retsvirkning	79
2.4.1. Stiftelse og registrering	79
2.4.2. Udlæg til eje	80
2.4.3. Eksekutiv modregning	81
2.4.4. Retspant. Udlæg til forauktionering og sikkerhed	82
2.4.4.1. Retten til tvangsauktion	82
2.4.4.2. »Udlæg til sikkerhed«	82
2.4.4.3. Begrænsning af skyldnerens rådighed	83
2.4.4.4. Udlægs prioritet og beskyttelse over for tredjemand	86
2.4.4.5. Udlægs bortfald	90
2.4.5. Opgaveeksempler	92
3. Tvangsauktion	95
3.1. Karakteristik	95
3.2. Tvangsauktionsbegæringen	97
3.3. Afværgelse	98
3.4. Forberedelse	99
3.5. Gennemførelse	102
3.6. Retsvirkninger	106
3.7. Opgaveeksempler	108
4. Krav på andet end penge	110
4.1. Oversigt	110
4.2. Gennemtvungelse med fundament. Kap. 48-forretninger	110
4.3. Umiddelbare fagedforretninger	113
4.3.1. Begreb og funktion	113
4.3.2. Betingelser	114
4.3.2.1. Besiddelseskrav	114
4.3.2.2. Beviskriteriet og betænkelighedskriteriet	117
4.3.3. Lejesager	119
4.3.4. Brugeligt pant	121
4.3.5. Tilbagebetaling efter kreditaftaleloven	123

Indholdsfortegnelse

1.3.7. Andre sagstyper	127
1.4. Opgaveeksempler	128
5. De foreløbige retsmidler. Arrest og forbud	131
5.1. Karakteristik og funktion	131
5.2. Arrest	133
5.2.1. Formålet	133
5.2.2. Betingelserne	134
5.2.3. Genstanden	138
5.2.4. Retsvirkning	139
5.2.4.1. Ikke fyldestgørelsesadgang	139
5.2.4.2. Begrænsning af skyldnerens rådighed	140
5.2.4.3. Beskyttelse over for tredjemand	141
5.2.4.4. Ophør af arrest	142
5.2.5. Opgaveeksempler	143
5.3. Forbud	144
II DEL: UNIVERSALFORFØLGNING	
6. Betalingsstandsning – forstadium og alternativer til konkurs	147
6.1. Universalforfølgning: tvungne og frivillige gældsordninger	147
6.1.1. Tvungne gældsordninger – grundbegreber	147
6.1.1.1. Konkurslovens former for insolvensbehandling	147
6.1.1.2. Grundprincipper for insolvensbehandling	150
6.1.2. Frivillige gældsordninger	153
6.1.2.1. Baggrund	153
6.1.2.2. Indhold	154
6.1.2.3. Retsvirkninger	156
6.1.2.4. Misligholdelse	160
6.2. Betalingsstandsning	160
6.2.1. Baggrunden for betalingsstandsning	160
6.2.2. Anmeldt og ikke-anmeldt betalingsstandsning	162
6.2.3. Tilsyn og kontrol med dispositioner	164
6.2.4. Individualforfølgning	167
6.2.5. Betalingsstandsningens udstrækning og ophør	170
6.3. Fristdag	171
6.4. Opgaveeksempler	174
7. Konkurs	179
7.1. Konkursens indtræden	179
7.1.1. Insolvensbetingelsen	179
7.1.2. Konkursbegæringen	182

Indholdsfortegnelse

7.1.3. Omkostninger	187
7.1.4. Udsættelse	189
7.1.5. Opgaveeksempel	190
7.2. Retsvirkninger af konkurs	193
7.2.1. Indledning – formålet med konkurs	193
7.2.2. Skyldnerens adgang til at disponere	194
7.2.2.1. Urådighedsprincippet	194
7.2.2.2. Skyldnerens legitimation	196
7.2.2.3. Sikringsakter	197
7.2.2.4. Bostyret	199
7.2.3. Individualforfølgning	200
7.3. Konkursboets aktiver og passiver	201
7.3.1. Aktiver (konkursmassen)	201
7.3.1.1. Hvilke aktiver indgår i konkursboet?	201
7.3.1.2. Erhvervelser efter konkursdekretet	203
7.3.1.3. Forholdet til reglerne om genstanden for udlæg	205
7.3.1.4. Gensidigt bebyrdende kontraktsforhold	206
a. Hovedprincipper i KL kap. 7	206
b. Boets indtrædelsesret	208
1° Hvilke kontrakter kan boet indtræde i?	208
2° Hvordan indtræder boet?	212
3° Virkningen af indtræden	216
4° Virkningen af ikke-indtræden	218
c. Medkontrahentens stilling	218
1° Detentionsret	218
2° Hæveadgang	220
α Betydningen af overgivelse	220
β Overgivelse under betalingsstandsning	
m.v.	223
γ Overgivelse efter konkurs	224
3° Hvilke krav kan anmeldes?	224
d. Særligt om vedvarende kontraktsforhold	225
1° Almindelige regler	225
α Indtræden	225
β Konkursregulering	227
2° Særregler	231
α Lejeaftaler	231
β Arbejdsaftaler	232
7.3.1.5. Opgaveeksempler	233
7.3.2. Passiver (konkurskrav)	241
7.3.2.1. Konkurskreditorer	241
7.3.2.2. (Ufærdige kontrakter)	242

Indholdsfortegnelse

7.3.2.3. Usikre fordringer	245
7.3.2.4. Indkaldelse og fyldestgørelse af krav	246
7.3.2.5. Modregning	247
a. Hovedprincipper i KL § 42	247
b. Området for KL § 42	250
1° Tidspunktet for kravenes stiftelse	250
α Krav opstået før fristdagen	250
β Krav opstået under betalingsstandsning	
m.v.	252
γ Krav opstået efter konkursdekretet	254
2° Modregning uden for KL § 42	256
c. Modregningsbetingelserne	257
1° Afviklingsmodenhed	257
2° Udjævnighed	258
3° Betingelser i øvrigt vedrørende modkravet	258
4° Betingelser i øvrigt vedrørende hovedkravet	259
d. Begrænsninger i modregningsadgangen	261
1° Omstændigheder ved modkravets erhvervelse	261
2° Omstændigheder ved hovedkravets erhvervelse	263
7.3.2.6. Anmeldelsesret	264
a. Hovedprincipper i KL §§ 46-52	264
b. Afdrag eller indfrielse fra skyldneren	267
c. Indfrielse fra en medskyldner	269
d. Afdrag fra en medskyldner med regresret	270
1° Interesseafvejning	270
2° Hovedreglen om fuld anmeldelsesret	272
α Området for KL § 47, stk. 1, nr. 1	272
β Særligt om tredjemandspant	273
γ Pant for regreskrav	274
3° Undtagelse: Regres gennemført	276
e. Afdrag fra en medskyldner uden regresret	276
1° Interesseafvejning	276
2° Hovedreglen om begrænset anmeldelsesret	278
3° Undtagelser	278
α Dividende fra et bo, § 47, stk. 1, nr. 2	278
β Afdrag senere end 3 måneder før fristdagen, § 47, stk. 1, nr. 3	279
f. Overdækning ved fuld anmeldelsesret	280
7.3.2.7. Opgaveeksempler	280
1. Omstodtelse	285
7.3.2.7.1. Indledning	285

Indholdsfortegnelse

7.4.1.1. Ugyldighed - ekstinktion - omstødelse	285
7.4.1.2. Området for omstødelse	288
7.4.1.3. Beregning af tidsfrister for omstødelse	289
7.4.2. Karakteren af de omstødelige dispositioner	291
7.4.3. Objektiv og subjektiv omstødelse	292
7.4.4. De enkelte omstødelighedsregler	296
7.4.4.1. Forringende dispositioner	296
a. Gaver (§ 64)	296
b. Arveafkald (§ 65)	299
c. Lønbegunstigelser (§ 66)	300
d. Livsforsikringspræmier	301
7.4.4.2. Betaling af gæld	302
a. Den almindelige regel om objektivt mistænkelige betalinger (§ 67)	302
1° Betingelserne for omstødelse	302
2° Betaling af gæld	302
3° Usædvanlige betalingsmidler	306
4° Betaling for betalingstid	309
5° Likviditetsforringelse	311
b. Særregler (§§ 68 og 69)	312
1° Veksels- og checkbetaling	312
2° Modregning	312
c. Betalinger efter fristdagen (§ 72, stk. 1)	315
7.4.4.3. Sikkerhed	318
a. Pant m.v. (§ 70)	318
1° Betingelserne for omstødelse	318
2° Sikkerhedsstillelse	319
3° Ældre gæld	320
4° Særligt om fordrings- og virksomhedspant	329
5° Sikringsaktens foretagelse	332
b. Udlæg (§ 71)	333
7.4.4.4. Generelle omstødelighedsregler	335
a. Generalklausulen (§ 74)	335
1° Betingelserne for omstødelse	335
2° Forringende dispositioner	338
3° Forrykkende dispositioner	339
b. Dispositioner efter fristdagen (§ 72, stk. 2)	345
7.4.5. Gennemførelse af omstødelse	346
7.4.5.1. Over for den begunstigede	346
7.4.5.2. Over for tredjemand	348
7.4.5.3. Tidsfrist for omstødelse	350
7.4.6. Omgældsregler	351

Indholdsfortegnelse

7.5. Fuldstgørelse af særlige rettigheder	356
7.5.1. Separatistrettigheder	356
7.5.1.1. Separatister og andre rettighedshavere	356
7.5.1.2. Ejendomsret	357
7.5.1.3. Håndpant	359
7.5.2. Underpanterrettigheder og udlæg	360
7.6. Konkursordningen	362
7.6.1. Indledning	362
7.6.1.1. Princippet i konkursordningen	362
7.6.1.2. Oversigt over konkursklasserne	363
7.6.2. Massekrav	365
7.6.2.1. Egentlige massekrav	365
a. Begravelsesudgifter	365
b. Omkostninger ved konkursens indtræden og bobehandlingen	365
c. Boets gældspådragelse	365
7.6.2.2. Sekundære massekrav	367
a. Omkostninger ved forsøg på samlet gældsordning	367
b. Gældspådragelse med tilsynets samtykke	369
7.6.3. Privilegerede krav	370
7.6.3.1. Lønkrav	370
a. Indledning	370
b. Hvilke personer?	371
c. Hvilke krav?	373
d. Tidsmæssig udstrækning	375
e. Lønmodtagernes Garantifond	376
f. Subrogation	377
7.6.3.2. Afgiftskrav	378
7.6.4. Simple krav	378
7.6.5. Efterstillede krav	379
7.6.6. Opgaveeksempler	379
8. Tvangsakkord	384
8.1. Indledning - indholdet af tvangsakkord	384
8.2. Åbning af forhandling om akkorden	386
8.3. Akkordens virkning på gælden	388
8.3.1. Gæld, der ikke omfattes af akkorden	388
8.3.2. Gæld, der bortfalder ved akkorden	390
8.3.3. Gæld, der omfattes af akkorden	391
8.4. Vedtagelse og stadfæstelse	391
8.5. Retsvirkninger	392

Indholdsfortegnelse

9. Gældssanering	395
9.1. Indledning – forholdet mellem tvangsakkord og gældssanering ..	395
9.2. Betingelserne for gældssanering	398
9.2.1. Den økonomiske betingelse	398
9.2.2. Betingelser i øvrigt for gældssanering	401
9.3. Indholdet af gældssanering	404
9.4. Gældssaneringens virkning på gælden	405
9.5. Behandlingen af gældssaneringssager	407
9.6. Retsvirkninger	407
9.7. Opgaveeksempel	409
Litteraturfortegnelse	412
Forkortelser	416
Lovregister	417
Domsregister	432
Stikordsregister	441

I Kreditorforfølgningssystemet

I.1 Individual- og universalfølgning

I.1.1 Individualforfølgning sigtes til reglerne om *tvangsfuldbyrdelse af krav*, dvs. tvangsfuldbyrdelse, som regulerer kreditorers adgang til tvangsmæssigt at skaffe sig fyldestgørelse for deres krav ved en retsfølgning, som retter sig mod skyldnerens formuemasse eller en del af denne.

Individualforfølgningssystemet inddeles i to hovedformer: *Individualforfølgning* (jfr. denne bogs afsnit 2-5) og *universalfølgning* (jf. afsnit 6-9). Sædvanen betror på, om kreditorfølgningen kun omfatter den enkelte kreditor, eller om den sætter den, eller den omfatter alle skyldnerens kreditorer.

En Individualforfølgning vil normalt starte med, at den enkelte kreditor, hvis krav ikke opfyldes frivilligt af skyldneren, indleder en individualforfølgning ved at få dom over skyldneren for det pågældende krav. Efterledes dommen ikke, kan kreditor ved henvendelse til fogedretten på grundlag af dommen begære forfald af udlæg i formueaktiver tilhørende skyldneren. Hvis skyldneren ikke opfylder kravet, kan fordringshaveren herefter lade de aktiver, som udlæg blev foretaget, bortsælge på tvangsauktion. Tvungen ved kreditorfølgning ligger i, at skyldneren ikke kan modsætte sig disse retsskridt – og heller ikke forsøger, kan de i sidste instans gennemføres med magt. Fyldestgørelsen består i, at kreditor får dækning for sit krav, så langt som provenuet fra tvangsauktionen rækker til. Får kreditor ikke fuld dækning, kan han fortsætte individualforfølgningen, f.eks. ved at foretage nyt udlæg i andre aktiver, som skyldneren måtte erhverve.

En skyldner, der ikke kan (eller vil) opfylde én kreditors tilgodehavende, vil ofte have skyld også til andre kreditorer, der derfor også iværksætter individualforfølgning. Ved konkurrence mellem flere individualfølgende kreditorer må der derfor tages stilling til deres indbyrdes prioritetsstilling. Udgangspunktet er her det almindelige princip om *tidsprioritet*: Hvis flere kreditorer f.eks. har fået foretaget udlæg i samme aktiv hos skyldneren, afgøres prioritetsstillingen som hovedregel af tidspunktet for indgivelse af anmodning om udlæg, jf. RPL § 26, stk. 1. Den, der kommer først, får altså bedst dækning. Dette princip kan vel sagt fore til et kapløb mellem kreditorerne, især hvis de forventer, at skyldneren ikke har – og heller ikke kan forventes at få – tilstrækkelige midler til at dække samtlige krav.

En modsætning hertil bygger *universalfølgning* på et *ligelighedsprincip*. I skyldnerens formue anvendes til en samlet fyldestgørelse af alle hans kreditorer, og ved denne fyldestgørelse er udgangspunktet, at kreditorerne får samme for-

Bogen er en lærebog i faget Kreditorforfølgning ved jurastudiet. Formålet er at give en grundlæggende indføring i Retsplejelovens og Konkurslovens materielle retlige regulering af kreditorers individual- og universalfølgning.

I bogen gennemgås dels de fagedretlige regler om udlæg, tvangsauktion, arrest og umiddelbare fagedforretninger, dels de konkursretlige regler om betalingsstandsning, konkursens indtræden og retsvirkninger, konkursboets aktiver og passiver, herunder modregning og anmeldelsesret, reglerne om omstødelse og om konkursordenen samt om tvangsakkord og gældssanering.

Bogen er ajourført frem til 1. oktober 2005 med ny retspraksis, litteratur og lovgivning, herunder de nye regler om betalingspåkrav og om fordrings- og virksomhedspant samt reformen af reglerne om gældssanering.

Selv om bogen primært er skrevet som en lærebog, er den så udførlig, at den også har interesse for praktikerne på området. Bogen er den eneste samlede fremstilling af kreditorforfølgningssystemet i dansk juridisk litteratur.

Bogens forfattere er Bo von Eyben, professor i formueret ved Det Juridiske Fakultet, Københavns Universitet, og Peter Møgelvang-Hansen, professor i erhvervsret ved Juridisk Institut, Copenhagen Business School.

ISBN 87-619-1328-6

9 788761 913289